

maa- ja metsätalousministeriö,
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyyntönnne /VN/2032/2023
VN/2032/2023-MMM-1

Tornionjoen kalastussäännön muutosehdotukset vuodelle 2023

EHDOTUKSET TORNIONJOEN KALASTUSSÄÄNTÖÄ KOSKEVISTA MUUTOSTARPEISTA VUODELLE 2023

Lausunnossa annamme seuraavat ehdotukset perusteluineen kalastussäännön 16 §:n mukaisesti kalastussäännön muuttamiseksi tai poikkeamiseksi ottaen huomioon kalakantojen tila.

Valikoiva kalastus

Useissa eri tutkimuksissa on käynyt ilmi, että Tornionjoen luonnonlohen terveystilanne kutuvaellusrasituksen ollessa suurimmillaan ei kestä minkäänlaista käsittelyä, vaan rysistä vapautetut ja pyydyksistä karanneet lohet, joko kuolevat tai keskeyttävät kutuvaelluksensa.

Kaikenlainen kalojen valikointiin liittyvä käsittely tulee kieltää ja kiintiöiden täytyttyä pyydykset tulee nostaa ylös. Luonnonvarakeskuksen mukaan, jopa 40% jokeen pyrkivistä lohista on saanut jo merellä vaurioita ihoonsa!

Ruotsissa kaudella 2018 saatujen kokemusten perusteella 30/6 jälkeen ei pyydyksistä saatu merkittävää määrää muuta kalaa ja pyydysten kokonaan ylös nostaminen näin ollen olisi varsin perusteltua. Samalla voidaan ehkäistä lohien tarpeetonta sumputtamista ja lohien ihovaurioita.

Valikoivan kalastuksen yhteydessä aikarajojen noudattamiseksi kalastuksen valvonnan on oltava näkyvää ja tehokasta jotta sääntöjä noudatetaan.

Kaloja vahingoittavat muut pyyntimuodot

Kalastuksesta aiheutuva kaikenlainen kalojen valikointiin liittyvä käsittely tulee kieltää. Samoin tulee menetellä niiden kalastusmuotojen osalta, jotka erityisen paljon aiheuttavat kalojen vahingoittumista ja karkuutuksia.

Telemetry -tutkimuksissa on voitu selvittää, että suurelta osin suualueella ja alajuoksulla näin vapautuneet lohet pääosin palaavat takaisin mereen ja tuhoutuvat.

Liite 1: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/546418>

Summary in Finnish

Liite 2 Poikastuotannon romahtamisesta.

http://www.jokiseura.fi/arkisto_files/2207_SLU_ja_Luke_Yhteinen_biologinen_selvitys_Tornionjoki_2022.pdf

Liite 3: Lapinkansa, Tutkija Romakkaniemi

Ely:n kalastusvalvojien toimesta on todettu, että esim. Matkakoskella lohien sumpuuntuessa kosken alapuolisiin monttuihin, heittopainolla tapahtuvassa ns. spinfluga – kalastuksessa vaurioitetaan merkittävä määrä lohia (Arviolta n. 8000 – 10 000 yksilöä). Joista sitten suurin osa menehtyy vesihomeinfektioon jo ennen kutua! Näitä ns. kylkiosumia ja siitä johtuvia karkuutuksia on noin kymmenkertainen määrä suhteessa saaliiksi saatuihin luonnonlohiin.

Kalastussäännön 7§ 3 mom. kieltää kalojen tartuttamisen ulkopuolelta, se riittänee estämään raskaiden peltuiutinten käytön yleistymisen kyseisillä paikoilla ja heittopainon käytön kieltäminen saa aikaan sen, että jatkossa saalismäärät perustuvat yksinomaan ja ainoastaan lohien aktiivisuuteen.

Edellä mainituista syistä ns. Spinfluga kalastus tulisi kieltää koko Torniojoen alueella.

Varhennetusta lohien merikalastuksesta tulisi luopua välittömästi tai myöhäistää sen alkua 14rk jotta ne lohikannan säilymisen kannalta tärkeät isot kututukalat pääsisivät kudulle. Nyt pyydetään ”siemenperunoita”

Liite 4: Lappean lohitalasto

Taimeneen Tornionjoen suualueella viimekaudella kohdistettu pyynti

Luonnonvarakeskuksen luotaustulokset viimekesältä osoittavat selkeästi, että äärimmäisen uhanalaisen meritaimenemme nousijamäärät suorastaan romahtivat 2019 tasosta. (2019 nousijoita oli 872 taimenta, kun kalastussääntöön tehdyn muutoksen myötä keväällä 2020 niitä oli enää 491..!)

Merkillepantavaa on myös se tosiseikka, että 2017 alkaneen ns. ”varhennetun kalastuksen” myötä Tornionjoen meritaimenkannat ovat huvenneet kolmanneksen vuoden 2016 tasosta!! (2016 = 1559 nousijaa)

Äärimmäisen uhanalaisen taimeneen, istukkaiden varjolla kohdistetun pyynnin sijaan, sitä tulisi suojella kutuvaelluksen lisäksi myös erittäin tehokkaasti koko syönnösalueella.

Harjuksen kalastusaika

Harjuksen kalastuskielto tulisi koskea koko talvikautta. Talvikauden rauhoituksesta on saatu hyviä kokemuksia osissa Tornionjokea jossa harjuskanta on saatu elpymään. Huhti-toukokuulla ei ole muutenkaan kantavaa jäätä pilkkikalastuksen harjoittamiseksi.

Kalastuksen valvonta

Kalastuksen valvontaan tulee riittävästi lisätä resursseja. Ns. Oma kala – hanke saalisraportointi vaatii myös riittävät ja uskottavat resurssit kalastuksen valvontaan. Kalastuksen valvonnan on oltava näkyvää ja tehokasta jotta sääntöjä noudatetaan.

Lappeen Ääverkosken osakaskunta psta.
Talon RN:o 20 vesialueet Muonionjoessa ja Ääverjoessa 273-401-876-18
Talon RN:ot 21, ja 22 yht.vesialue 273-401-876-12

Lappeen Ääverkosken osakaskunta

toimitsija

Liitteet:

Liite 1:

<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/546418>

Summary in Finnish

Tornionjoen lohi- ja meritaimenkantoja seurataan vuosittain useilla menetelmillä. Huolimatta laajasta seurannasta modernille, adaptiiviselle kalastuksensäätelylle olennaista tietoa yhä puuttuu molempien lajien osalta. Tällaista puutteellista tietoa on erityisesti vaelluskäyttäytymisestä ja eloonjäännistä joessa ennen ja jälkeen kudun, sekä lisääntymisalueiden käytöstä.

Viime vuosina Tornionjoella on havaittu lohien sairastumista sekä lisääntyneitä kuolevuutta kesän ai- kana. Terveysongelmien aiheuttajasta ja sen vaikutuksesta lohien käyttäytymiseen tai selviytymiseen on vielä vähän tietoa, joten lisätietoa lohien käyttäytymisestä ja selviytymisestä nykytilanteessa tarvitaan myös tämän vuoksi.

Lohien ja meritaimenen vaelluskäyttäytymistä Tornionjoella on seurattu radiotelemetriatekniikalla vuosina 2018– 2019 Luken ja Ruotsin maataloustieteellisen yliopiston (SLU) yhteisessä hankkeessa. Lohia merkittiin radiolähettimellä joen edustan merialueella kesä-heinäkuun aikana (n= 227) ja joella touko-kesäkuun vaihteessa (n = 10) sekä elosyyskuussa (n = 38). Meritaimenia merkittiin radiolähet- timellä joella touko-kesäkuussa (n = 33) sekä syys-lokakuussa (n = 59). Kaikilta radiolähettimellä mer- kityiltä kaloilta kerättiin näytteet iänmäärittystä ja geneettistä määrittystä varten. Lisäksi merkittyjen kalojen ulkoista kuntoa arvioitiin ja luokiteltiin merkinnän yhteydessä.

Tornionjoen edustalla merkittyjen lohien käyttäytyminen poikkesi odotetusta, sillä suurin osa (61 % vuonna 2018 ja 83 % vuonna 2019) jokeen merkinnän jälkeen nousseista lohista palasi kesän aikana, ennen kutuaikaa, takaisin merelle. Jokeen jääneistä lohista suurin osa oli syksyllä kutuaikaan Kattila- kosken kaikuluotainpaikan alapuolisella jokialueella. Joella keväisin merkityt lohet lähtivät merkinnän jälkeen liikkumaan alavirtaan, eikä yksikään keväällä merkitty lohi ollut elossa joella enää syksyn kutu- aikana. Syyspuolella joella merkityt lohet sen sijaan pysyivät joella kutuajan yli, ja osa niistä vaelsi vielä huomattaviakin matkoja ylävirtaan merkinnän jälkeen.

Taimenien käyttäytymisessä havaittiin kahta käyttäytymismallia: (1) joen alajuoksulle talvehtimaan tu- levat, ei-sukukypsät taimenet, jotka palaavat keväällä takaisin merelle, sekä (2) jokeen syksyllä tai ke- vällä tulevat yksilöt, jotka jatkavat vaellustaan kutualueille. Näistä syksyllä jokeen nousevat talvehti- vat joen alajuoksulle ja jatkavat matkaansa lisääntymisalueille vasta seuraavana keväänä. Radiomer- kityjä taimenia havaittiin kutuaikana vesistön pääuomien (Tornionjoki, Muonionjoki) lisäksi Naamijo- essa, Äkäsjoessa, Parkajoessa ja Merasjoessa.

Liite 2: Poikastuotannon romahtamisesta.

http://www.jokiseura.fi/arkisto_files/2207_SLU_ja_Luke_Yhteinen_biologinen_selvitys_Tornionjoki_2022.pdf

Liite 3:Lapinkansa, Tutkija Romakkaniemi

Hyvä, että Lapin Kansa kantoi pääkirjoituksessaan (LK 23.8.) huolta lohien terveydestä. Kirjoituksessa siteerattiin samaan lehteen 18.8. antamaani haastattelua, jossa totesin muun muassa, että "Tässä tilanteessa on vahva näyttö siitä, että kun kala joutuu mihin tahansa pyydykseen ja sitä käsitellään, niin se ottaa nokkiinsa".

Haastatteluni liitettiin viime sunnuntain pääkirjoituksessa pyydystä ja päästä -vapakalastuksen kritisointiin. Katson tarpeelliseksi tarkentaa omia näkökantojani.

Tornionjoella on käynnissä lohien terveysongelmiin ja vaelluskäyttäytymiseen liittyviä tutkimuksia. Tutkimustuloksia ei ole vielä julkaistu mutta niiden tähänastinen viesti näyttää selkeältä: nykytilanteessa lohet ovat sekä Perämerellä että joessa herkkiä pyydyksessä käynnin aiheuttamalle stressille, jonka seurauksena useimmat niistä eivät vaella kutualueilleen, vaan jäävät/palaavat merelle tai pysyttelevät joen alajuoksun suvannoissa tai kuolevat. Näin tapahtuu erityisesti alkukesällä pyydyksissä käyneille lohille.

Eniten lohia käsitellään ja vapautetaan pohjoisen Perämeren rysäkalastuksessa. Lohia vapautetaan eritoten Ruotsin puoleisella Perämerellä, jossa lohikiintiötä riittää vain 2-3 viikoksi, mutta rysät laitetaan pyyntiin ennen lohien kalastuksen sallittua avauspäivää ja niitä pidetään kiintiön täytyttyäkin pyynnissä. Menemättä tässä tarkemmin yksityiskohtiin, Suomen rysäkalastuksessa ongelma on nykyisin onneksi pienempi kuin Ruotsissa.

Toinen alkukauden kalastus, jossa lohia käy huomattavia määriä pyydyksessä, on Tornionjoen alajuoksun voimakkaissa koskissa harjoitettu spinfluga-kalastus (niin sanottu punttikalastus). Tässä pyynnissä lohi otetaan saaliiksi, jos se vaan saadaan ylös, mutta kalastusolosuhteiden vuoksi irti päässeiden lohien osuus on suuri. Nämä koukussa aikansa kiinni olleet, mutta irti päässeet lohet käyvät läpi stressin ja osa niistä myös vahingoittuu fyysisesti.

Alkukesän pyydystä ja päästä -vapakalastus (uistelu ja perhokalastus) ylempänä joella on tähänastisten tutkimustulosten mukaan yhtä lailla lohelle haitallinen pyyntimuoto: vapautetut lohet valuvat pitkiä matkoja alavirtaan ja osa niistä menee aina merelle asti ja katoaa. Loppukesän pyydystä ja päästä -kalastus näyttäisi olevan vähemmän haitallista lohelle, joskaan ei täysin haitatonta silloinkaan.

Haluan painottaa, että huoleni koskee nimenomaan nykytilannetta, jossa Tornionjoen lohella on terveysongelmia. Sen vuoksi lohille millä tahansa kalastuksella aiheutettua lisästressiä tulisi välttää. Tornionjoen meritaimenella ei vastaavia ongelmia ole havaittu. En siis ota tässä yhteydessä kantaa yleiseen keskusteluun eri kalastusmuotojen 'oikeutuksesta', enkä edes siihen, miten Tornionjoen lohikantaa tulisi pitkällä aikavälillä hyödyntää.

Kirjoittaja on Luonnonvarakeskuksen erikoistutkija

Liite 4: Lappean lohivilasto, Kesäkuu 2006-2022

2006 = 55 kpl	2014 = 534 kpl
2007 = 136 kpl	2015 = 282 kpl
2008 = 390 kpl	2016 = 596 kpl
2009 = 191 kpl	2017 = 146 kpl
2010 = 109 kpl	2018 = 241 kpl
2011 = 55 kpl	2019 = 98 kpl (30/6 mennessä!!)
2012 = 213 kpl	2020 = 93 kpl
2013 = 140 kpl	2021 = 206 kpl
2022 = 216 kpl	

Kuten tästä erittäin kattavasta Lappean Lohen saalistilastosta käy hyvin ilmi, niin ns. ”Varhennettu kalastus” merellä on leikannut kesäkuun saaliimme n. yhteen kuudesosaan aikaisemmista saalismääristä!